

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าสาเหตุที่ทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ หรือถูกสั่งปิดกิจการคือ ปัญหานี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ประสิทธิภาพในการทำกำไรที่ต่ำ หรือมีต้นทุนแหล่งที่มาของเงินทุนสูงเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น นอกจากนี้สถาบันการเงินมีขนาดเล็กก็มีโอกาสที่จะถูกปิดกิจการได้ง่ายกว่าสถาบันการเงินที่มีขนาดใหญ่กว่า เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันได้ดีเท่า เช่น ไม่สามารถกระจายความเสี่ยงในการถือสินทรัพย์ได้ดีเท่ากับสถาบันการเงินที่มีขนาดของสินทรัพย์มากกว่า

สำหรับสาเหตุที่สถาบันการเงินไม่สามารถเพิ่มทุนเพื่อความมั่นคงของกิจการ หรือเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางการกำหนด คือ ความไม่พอเพียงของเงินทุน หรือมีอัตราส่วนเงินทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงต่ำ ทำให้ต้องเพิ่มทุนเป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน จึงมีโอกาที่จะไม่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มทุนได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขอรับความช่วยเหลือจากรัฐหรือแสวงหาผู้ร่วมลงทุนรายใหม่ นอกจากนี้การขาดสภาพคล่องทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินกิจการโดยพึ่งพิงตนเองได้ จึงต้องขอรับความช่วยเหลือจากรัฐ หรือแสวงหาผู้ร่วมลงทุนรายใหม่ ในขณะที่หากสถาบันการเงินมีปัญหาค่าความเสี่ยงของทุนและขาดสภาพคล่องแต่ยังมีความสามารถในการทำกำไรแล้ว สถาบันการเงินจะมีโอกาสที่จะแสวงหาผู้ร่วมลงทุนรายใหม่ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้ร่วมลงทุนรายใหม่สามารถทำกำไรได้จากการลงทุนในกิจการในระยะยาว โดยเฉพาะถ้าสถาบันการเงินนั้นมีขนาดเล็ก เนื่องจากผู้ร่วมลงทุนรายใหม่ไม่ต้องใช้เงินทุนสูงมากในการลงทุน ทำให้สามารถเข้าไปบริหารงานและควบคุมกิจการของสถาบันการเงินได้

ตารางที่ 6.1

ปัจจัยที่ทำให้สถาบันการเงินถูกปิดกิจการและปัจจัยที่ทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถเพิ่มทุนได้

สถาบันการเงินถูกปิดกิจการ	สถาบันการเงินไม่สามารถเพิ่มทุนได้
1. NPL	1. ทุนสำรองต่ำ
2. ประสิทธิภาพการทำกำไรต่ำ	2. ขาดสภาพคล่อง
3. ขนาดกิจการเล็ก	

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 6.1 ทำให้เราสามารถสรุปผลเชิงนโยบายที่ทางการควรให้ความสำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์ทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

วิเคราะห์ผลการศึกษาเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาทำให้เราสามารถสรุปสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินดังที่ได้กล่าวในส่วนที่ผ่านมา และจากสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าวทำให้เราสามารถสรุปผลการศึกษาเชิงนโยบายได้ ซึ่งนอกเหนือจากมาตรการต่างๆ ที่ทางการได้ออกมาเพื่อแก้ปัญหาในระยะสั้นแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปสถาบันการเงินทั้งระบบเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวอีกด้วย มาตรการต่างๆ อาจสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2
ผลเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ปัญหา	มาตรการการแก้ปัญหา
1. NPL	1 บริหารและกระจายความเสี่ยง
2. ประสิทธิภาพ การทำกำไรต่ำ	2 มีการประเมินความเสี่ยงและควบคุมสินเชื่ออย่างเป็นระบบ 3 ส่งเสริมให้มีการประหยัดต่อขนาดและการประหยัดต่อขอบเขต
3. กิจการมีขนาดเล็กเกินไป	4 กำหนดขนาดกองทุนขั้นต่ำที่เหมาะสม
4. ทุนสำรองไม่เพียงพอ	5 ปรับโครงสร้างอายุชำระคืนของสินทรัพย์และหนี้สินให้สอดคล้องกัน
5. ขาดสภาพคล่อง	6 ลด Conflict of interest 7 มีการควบคุมภายในและเพิ่มคุณภาพข้อมูล 8 ปรับปรุงกฎเกณฑ์ควบคุมสถาบันการเงิน

จากตารางที่ 6.2 สามารถอธิบายผลเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาความมั่นคงของสถาบันการเงินได้ดังนี้

- 1 **บริหารและกระจายความเสี่ยง** สถาบันการเงินควรมีการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อันจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพของสินทรัพย์ คือ สินเชื่อของสถาบันการเงินเสื่อมค่าลงจนส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้การเสื่อมค่าลงของสินเชื่อยังทำให้สถาบันการเงินต้องเร่งเพิ่มทุนและอาจทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องจนไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้

โดยสถาบันการเงินจะต้องมีการกระจายความเสี่ยงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระจายการลงทุนในแต่ละภาคการลงทุน เพื่อกระจายความเสี่ยงของภาคอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง หรือจะเป็นการทำประกันความเสี่ยงด้านต่างๆ ผ่านทางผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่น การทำ hedging หนี้ต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อเป็นการขจัด จำกัด หรือลดความเสี่ยงของสถาบันการเงินลงได้ นอกจากนี้สถาบันการเงินยังไม่ควรปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกหนี้รายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

- 2 **มีการประเมินความเสี่ยงและควบคุมสินเชื่ออย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานในการตีราคาสินทรัพย์จำนองให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน** ลดการปล่อยกู้ให้กับภาคธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น การเก็งกำไรในภาคอสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบหลักประกันที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบราคาประเมินให้มีมูลค่าใกล้เคียงกับราคาตลาดปัจจุบัน โดยให้มีมูลค่าเพียงพอต่อสินเชื่อที่ปล่อยกู้ ทั้งนี้ควรพิจารณาการหมุนเวียนกระแสเงินสดของลูกค้า และความสามารถในการชำระหนี้เป็นหลักมากกว่าที่จะพิจารณาจากหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเดียว เนื่องจากหลักทรัพย์ค้ำประกันอาจเสื่อมค่าได้หากเศรษฐกิจตกต่ำลง

- 3 **ส่งเสริมให้มีการประหยัดต่อขนาดและประหยัดต่อขอบเขต** สถาบันการเงินที่มีขนาดใหญ่จะมีเงินกองทุนขนาดใหญ่กว่า ทำให้ได้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) และการประหยัดต่อขอบเขต (Economy of Scope) เป็นต้นว่าสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่นที่มีขนาดเล็กได้ จึงมีความสามารถในการแข่งขันและประสิทธิภาพในการทำกำไรสูงกว่า นอกจากนี้สถาบันการเงินที่มีขนาดใหญ่ยังได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ฝากเงินมากกว่าสำหรับประเทศที่ไม่มีสถาบันประกันเงินฝาก ทำให้สามารถเสนออัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่ำกว่าในการระดมเงินออม รัฐจึงควรส่งเสริมให้มีการประหยัดต่อขนาดและประหยัดต่อขอบเขต เช่น ส่งเสริมการควบรวมกิจการระหว่างสถาบันการเงิน

- 4 **กำหนดขนาดของกองทุนขั้นต่ำที่เหมาะสม** เพื่อให้มีส่วนรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตเพียงพอ โดยนอกจากจะรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากกการเสื่อมค่าลงของสินเชื่อแล้ว ยังต้องสามารถรองรับความเสี่ยงตลาดอีกด้วย เป็นต้นว่า ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้การที่มีขนาดของกองทุนใหญ่เพียงพอยังเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินเองอีกด้วย เนื่องจากได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดอีกด้วย ทั้งนี้ขนาดกองทุนขั้นต่ำที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ต้นทุนทางการเงินของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้นด้วย จึงควรมีการพิจารณาถึงอัตราที่มีความเหมาะสมเพื่อให้สามารถรองรับความเสี่ยงได้เพียงพอและยังมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ เนื่องจากต้นทุนไม่สูงจนเกินไป

- 5 **บริหารโครงสร้างอายุชำระคืนของสินทรัพย์และหนี้สินให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน** เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดสภาพคล่องอันเป็นเหตุที่ทำให้สถาบันการเงินจำนวนไม่น้อยต้องปิดกิจการไป เนื่องจากสถาบันการเงินที่ขาดสภาพคล่องจำเป็นต้องขายสินทรัพย์ออกไปจำนวนมากในราคาต่ำกว่าราคาซื้อขาย และ/หรือต่ำกว่าราคาตลาด ทำให้ประสบกับปัญหาล้มละลายได้
- 6 **ลดปัญหาการขัดผลประโยชน์ (Conflict of Interest)** คือ จำกัดกิจกรรมที่ไม่ใช่ธุรกิจธนาคารเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา Moral Hazard เช่น การที่ธนาคารนำเงินฝากไปลงทุนในกิจการอื่นๆ ที่ไม่มีความชำนาญเพียงพอแทนที่จะปล่อยกู้ในแก่กิจการอื่นที่อยู่ในภาคธุรกิจเดียวกัน อาจทำให้สถาบันการเงินประสบกับปัญหาในอนาคตได้ และยังเป็นโอกาสของกิจการอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการผูกขาดในตลาดขึ้นได้ การลงทุนที่หลากหลายมากเกินไปในธุรกิจอื่นๆ ที่สถาบันการเงินไม่มีความชำนาญยังทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบสถานะการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงินลำบากมากขึ้นด้วย
- 7 **ยกระดับมาตรฐานการบัญชีและให้รายละเอียดของข้อมูลมากขึ้น** เช่น มีการเปิดเผยข้อมูล connected lending ว่ามีสัดส่วนเท่าไร เพิ่มความโปร่งใสเพื่อให้ระบบการเงินมั่นคงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีระบบตรวจสอบที่ชัดเจนทั้งการตรวจสอบภายในและจากภายนอก มีการกำหนดมาตรฐานทางการบัญชีและการประเมินราคา รวมถึงการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลจะช่วยสนับสนุนความเชื่อมั่นของสาธารณชนโดยผ่านสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังควรมีการปรับปรุงคุณภาพในการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างสมาชิกของตลาด โดยการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลหรือความโปร่งใส เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถติดตามฐานะการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงินได้ ยิ่งไปกว่านั้นการเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงจะทำให้สถาบันการเงินต้องเพิ่มความระมัดระวังในการดำเนินงานให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 8 **ปรับปรุงกฎเกณฑ์ควบคุมสถาบันการเงิน** ควรเปลี่ยนหลักเกณฑ์การใช้วิจรณ์ญาณส่วนบุคคลน้อยลงเพื่อหลีกเลี่ยงความลำเอียงโดยการปล่อยกู้ให้พวกพ้อง เช่น เครือญาติ กลุ่มผู้บริหาร เจ้าของ หรือบริษัทในเครือ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สินเชื่อเสื่อมคุณภาพ เนื่องจากมูลค่าของหลักประกันไม่คุ้มหนี้ และ/หรือสินเชื่อมีแนวโน้มที่จะเสื่อมคุณภาพในอนาคตได้ง่าย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป อาจเพิ่มปัจจัยการจัดการภายในองค์กร (Governance) เป็นตัวแปรอธิบายเพิ่ม เช่น สัดส่วนผู้ถือหุ้นรายใหญ่เทียบกับผู้ถือหุ้นทั้งหมด หรืออาจเพิ่มตัวแปรอธิบายที่เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นถ้าสามารถหาข้อมูลได้ เช่น อัตราส่วนสินเชื่อกาอสังหาริมทรัพย์ต่อสินเชื่อรวม อัตราส่วนหนี้ระยะสั้นจากต่างประเทศต่อหนี้ทั้งหมด หรืออัตรากองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ซึ่งการศึกษาในครั้งต่อไปอาจศึกษาโดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาอื่นที่เกิดวิกฤตการณ์การเงินในประเทศไทย หรือเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในช่วงเวลาเดียวกันกับประเทศไทยก็ได้